

RADOVAN DÁVID

vzdělávací společnost

si dovoluje Vás pozvat na seminář

„Kolize zájmů sourozenců – rozdělení, společné umístění, právní kritéria“

**Instituce akreditovaná u Ministerstva vnitra ČR
Akreditace Ministerstva práce a sociálních věcí**

**Termín a místo konání: 28. srpna 2026 od 9:00
online**

Lektor: JUDr. Ing. Radovan Dávid, Ph.D.

sedmnáctiletá praxe asistenta soudce Ústavního soudu, osmnáctiletá praxe lektora právnických fakult v Brně a Bratislavě, patnáctiletá praxe v oblasti vzdělávání úředníků, člen Světové organizace pro rodinné právo, čestný člen Profesní komory sociálně-právní ochrany dětí, člen redakční rady Juridical Analytical Journal, autor desítek článků, monografií (mimo jiné učebnice rodinného práva a civilního práva procesního) a komentářů (mimo jiné k občanskému zákoníku, občanskému soudnímu řádu, zákonu o zvláštních řízeních soudních a exekučnímu řádu)

Rozhodování o sourozencích patří k nejobtížnějším dilematům v práci OSPOD i soudů. Základní zásadou, obsaženou v **čl. 9 odst. 1 Úmluvy o právech dítěte**, je právo dítěte nebýt odděleno od rodičů proti jejich vůli, s výjimkou situací, kdy je to nezbytné v jeho nejlepším zájmu. Totéž platí pro vztah mezi sourozenci – **Obecný komentář č. 14 Výboru OSN** zdůrazňuje, že udržování rodinných vazeb mezi sourozenci je součástí nejlepšího zájmu dítěte. Český právní řád (zejména **občanský zákoník a zákon o SPOD**) tuto zásadu reflektuje, ale současně připouští situace, kdy zájmy sourozenců kolidují a společné umístění není možné. V praxi nastávají složité otázky: Má být sourozenec umístěn odděleně kvůli jeho specifickým potřebám? Jak vyvažovat právo na bezpečí s právem na rodinný život? Jak řešit situace, kdy jeden sourozenec působí druhému újmu? A jak se promítají do rozhodování názory dětí samotných? Seminář nabídne systematický přehled právního rámce, kritérií posuzování, judikatury českých soudů i ESLP a doporučení pro sociální pracovníky a soudy. Cílem je vybavit účastníky znalostí a nástroji, jak chránit sourozenecké vazby a současně respektovat individuální potřeby každého dítěte.

Po absolvování programu bude účastník schopen:

- vysvětlit právní rámec sourozeneckých vazeb v ČR a mezinárodně
- aplikovat čl. 9 a 12 Úmluvy o právech dítěte při rozhodování

- vyložit doporučení Obecného komentáře č. 14 (nejlepší zájem dítěte)
- orientovat se v občanském zákoníku
- aplikovat zásady zákona o SPOD
- identifikovat situace kolize zájmů mezi sourozenci
- vyhodnotit, kdy je společné umístění vhodné a kdy ne
- komunikovat s dětmi o jejich názoru na umístění
- zapojit odborníky (psychology, psychiatry) do rozhodování
- připravit dokumentaci přezkoumatelnou soudem
- rozlišit různé formy sourozenecké vazby (plní, nevlastní, pěstounští)
- aplikovat judikaturu Ústavního soudu a ESLP
- vyhodnotit riziko porušení práva na rodinný život
- doporučit alternativní opatření při oddělení sourozenců
- připravit metodická doporučení pro OSPOD i soud

Dotazy, na něž by měl být kurz především zaměřen, lze posílat na kontaktní e-mail radovandavid@radovandavid.cz.

Obsah kurzu:

1. Úvod do problematiky sourozeneckých vazeb

- význam sourozenců v životě dítěte
- psychologické a sociální aspekty vztahu
- právní zakotvení práva na rodinný život (Listina čl. 32)
- sourozenecké vazby jako součást nejlepšího zájmu dítěte
- vývoj přístupů v českém právu
- doporučení mezinárodních orgánů
- kazuistiky z praxe OSPOD
- dilemata při umísťování sourozenců
- vliv kulturního prostředí
- etické otázky

2. Právní rámec v ČR

- občanský zákoník – § 888 (styk se sourozenci)
- § 872 a násl. – zásahy do rodinného života
- zákon o SPOD – § 5 (zásady), § 8 (ochrana rodinných vazeb), § 42 (ZDVOP)
- Listina základních práv a svobod – čl. 32
- trestní zákoník – ochrana dítěte před násilím v rodině
- procesní rámec (o. s. ř. a role opatrovníka)
- kontrolní mechanismy (ombudsman, soudy)
- judikatura českých soudů
- odpovědnost státu za zásah
- metodická stanoviska MPSV

3. Mezinárodní rámec

- Úmluva o právech dítěte – čl. 3, 9, 12, 20
- Obecný komentář č. 14 – nejlepší zájem dítěte
- Obecný komentář č. 12 – právo být slyšen
- judikatura ESLP k oddělení sourozenců (např. *Saviny proti Ukrajině*)
- doporučení Rady Evropy k péči o děti mimo rodinu

- vliv Evropské sociální charty
- zprávy Výboru OSN o situaci v ČR
- příklady dobré praxe z jiných zemí
- evropský trend deinstitucionalizace
- právo dítěte na identitu a rodinné vztahy

4. Kritéria pro společné umístění sourozenců

- respekt k sourozeneckým vazbám jako výchozí zásada
- posouzení individuálních potřeb každého dítěte
- stabilita prostředí a výchovné kapacity pěstounů/zařízení
- přiměřenost a proporcionalita zásahu
- názor dítěte dle čl. 12 Úmluvy
- dlouhodobé perspektivy vývoje dítěte
- posouzení rizikového chování jednoho sourozence
- vliv věku a vyspělosti dítěte
- doporučení odborníků (znalecké posudky)
- judikatura k rozdělení sourozenců

5. Situace kolize zájmů sourozenců

- vzájemná agrese a násilí mezi sourozenci
- rozdílné zdravotní nebo speciální potřeby
- odlišná míra ohrožení (např. závislosti, kriminalita)
- konflikty výchovných potřeb
- loajalita k rozdílným rodičům
- věkové rozdíly a rozdílné potřeby péče
- manipulace jednoho sourozence druhým
- citové vazby dítěte k pěstounům/zařízení
- přetížení jedné pěstounské rodiny
- etické dilema při oddělení

6. Role OSPOD při rozhodování

- vyhodnocení situace dle § 10 a § 11 zákona o SPOD
- povinnost slyšet dítě a zohlednit jeho názor
- dokumentace rozhodujících skutečností
- příprava návrhů pro soud
- spolupráce s psychology a znalci
- konzultace s krajským úřadem
- povinnost informovat rodiče
- etické povinnosti pracovníka
- prevence zbytečného oddělování
- supervize a metodická podpora

7. Role soudu

- rozhodování o svěřeni dítěte do péče (§ 907 a násl. občanského zákoníku)
- přezkum opatření OSPOD
- jmenování kolizního opatrovníka (§ 892 OZ)
- slyšení dítěte v řízení (§ 100 o. s. ř.)
- judikatura Ústavního soudu k sourozeneckým vazbám
- proporcionalita zásahu do rodinného života
- soudní přezkum opatření ZDVOP
- role státního zastupitelství
- povinnost odůvodnění rozhodnutí

- příklady z české judikatury

8. Práva dítěte v kontextu sourozeneckých vztahů

- právo na rodinný život (čl. 8 EÚLP, čl. 32 Listiny)
- právo na zachování identity a vztahů (Úmluva čl. 8 a 20)
- právo být slyšeno (čl. 12 Úmluvy, Komentář č. 12)
- právo na nejlepší zájem (čl. 3 Úmluvy, Komentář č. 14)
- právo na ochranu před násilím i ze strany sourozence
- právo na rovné zacházení bez diskriminace
- možnost vyjádřit přání ohledně bydlení
- právo na právní pomoc a zastoupení
- právo na pravidelný kontakt se sourozencem
- stížnostní mechanismy dítěte

9. Práva a povinnosti rodičů

- rodičovská odpovědnost dle § 858 OZ
- povinnost spolupracovat s OSPOD a soudem
- právo na informace o dítěti
- povinnost chránit dítě před škodlivým chováním sourozenců
- možnost vyjádřit se k umístění dětí
- právo na právní pomoc
- povinnost respektovat rozhodnutí soudu
- vliv rodičovského konfliktu na sourozenecké vztahy
- právo rodičů na kontakt se všemi dětmi
- povinnosti v oblasti výživného

10. Role odborníků a znalců

- psychologické posudky o vztazích mezi sourozenci
- psychiatrické hodnocení v případě agrese
- sociální šetření a zprávy OSPOD
- školní vyjádření o vztazích mezi dětmi
- zapojení speciálních pedagogů
- role mediace v rodinných sporech
- případové konference jako nástroj
- multidisciplinární spolupráce
- význam supervize pracovníků
- metodické materiály MPSV

11. Rizika a pochybení v praxi

- mechanické oddělování sourozenců
- absence slyšení dítěte
- nerespektování doporučení odborníků
- nedostatečná dokumentace
- rozhodnutí bez proporcionality
- nadužívání institucionální péče
- přehlížení identity a kulturního kontextu
- nerespektování práva dítěte na kontakt se sourozencem
- nezákonný zásah do rodinného života
- odpovědnost státu a OSPOD

12. Diskuse a závěr

- shrnutí právního rámce a kritérií
- doporučené postupy pro OSPOD a soudy

- sdílení zkušeností účastníků
- diskuse nad modelovými kazuistikami
- reflexe etických dilemat
- inspirace z judikatury ESLP a Ústavního soudu
- návrhy na metodické standardy
- prevence nesprávných zásahů
- doporučení pro vzdělávání pracovníků
- závěrečné shrnutí účastníků